

אגרת הקודש

מיוחס לרמב"ן

עיצוב: זהבה גרליץ

כותרות, סיעוף ובחירת נוסח: יהודה איזנברג

נוסח משולב
על פי דפוס סליאה 1580
דפוס סלונקי 1575

תכלית הנישואין מאת הן כלילי - סקירה על תפיסות ביהדות על מטרת הנישואין

אתר דעת

תשע"ח

תוכן העניינים

3.....	איגרת הקודש
3.....	פתיחה
3.....	פרק א
5.....	פרק ב: בדרך הראשון - במהות החיבור
5.....	[נגד אריסטו ורמב"ם המדברים בגנות החיבור]
6.....	[סוד הכרובים]
7.....	[החיבור – סוד בנין העולם וישותו]
8.....	פרק ג: הדרך השני - בזמן החיבור
8.....	[עונת תלמידי חכמים]
9.....	[זמן החיבור]
9.....	והחלק השני שהוא העונה מצד המזון
9.....	[בין צפון לדרום]
10.....	והנני מבאר לך העניין:
11.....	פרק ד: הדרך השלישי - במזון הראוי
11.....	[אכילת בשר בעלי חיים]
11.....	[הקדמה: סדר העיכול]
12.....	[השפעת המזון על הזרע]
12.....	והנני מוסר בידך מפתח גדול
13.....	פרק ה: בדרך הרביעי - בכוננת החיבור
13.....	[השפעת הדמיון על הנולד]
13.....	[דוגמאות]
14.....	[איך המחשבה פועלת הצורה]
16.....	[כל דבר שהחסידיים מדברים מחשבתם בו – מתקיים]
17.....	פרק ו: בדרך חמישי - באיכות החיבור
17.....	["להכניסה בדברים המיישבים את הלב"]
17.....	["מהם אהבים מהם עגבים ומהם יראת שמים"]
18.....	["אתה מדעתך תבין דרך כוננת ההנהגה"]

איגרת הקודש

פתיחה

אגרת הקודש ששלח הרב הגאון המקובל הקדוש הגאון רבנו משה בר נחמן זצ"ל לאחד החברים בעניין חיבור האדם אל אשתו.

יברכך ה' וישמרך אחי, להיותך זריז ומהיר לחקור על הדרכים אשר מהם תדע ידיעת יראת שמים, ותוכל ללכת בדרכי האורה אל מול פני המנורה, כדי שתנצל מדרך האפלה המכשלת את העיוורים אשר לא ראו פני המאורות המזהירות.

הנה בקשת ממני אחי להורות לך הדרך שבה יוכל האדם לעשות צרכיו ויהיו כולם לשם שמים בעניין חיבור האדם אל אשתו, כדי לזכות לבנים בעלי הוראה ראויים לקבל את עול מלכות שמים. ובראותי מחשבותיך שהלכת על דרך האמת, אני אראה לך שערי צדק בעניין שתשיג הכוונה בתורת השם יתעלה הנאמנה.

וכדי שתשיג בקשתך מהם, אסדר לך דברים פרקים מסודרים. ואקדים לך הקדמות בזה הפרק.

פרק א

דע אחי ישמרך ה', כי בהיות אומתנו ישראל מיוחדת לש", הבדילנו בתורתו הקדושה מכל האומות, כאשר הוא יתברך נבדל מכל מה שזולתו. כאומר "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו", אמר בְּמָקוֹם זה "עם זו יצרתי לי", ונאמר במקום אחר "ה' אחד" – אחד בצורה. וזה שאנו אומרים "אתה אחד ושמך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", כלומר, לי הבדלתיו להיות מיוחד לכבודו, כאומר: "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי".

וכבר ידעת כי העבדים הנהגתם כפי מה שהם ראויים בהנהגת לאדוניהם, והנה ה' יתעלה שהוא אדונו ואנו עבדיו, הוא קדוש שאין כמוהו, וציווה אותנו להיות קדושים כאשר הוא קדוש. כמו שאמרו חכמינו ז"ל בפסוק "והלכת בדרכיו" - מה הוא קדוש אף אתה היה קדוש. מה הוא חנון אף אתה היה חנון וכו'. ואחר כך נמצאו ישראל שכל הנהגותיהם מיוסדות על יחוד השם יתעלה, לפי שמתדמים אליו בכל מעשיהם, והוא אמרו יתעלה: "והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'". נמצא שכל מה שאנחנו עושים הטוב והישר, אנו מקדשים

שמו הגדול כאומר: "ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים", לפי שאנו מתדמים לבוראנו יתברך ויתעלה.

וכל זמן שלא נתנהג כשורה ונעשה מעשים מקולקלים, אנו מחללים בהם שם שמים, אחר שאין אנו מתדמים לו והנה מעשינו מכוערים. ועל זה אמרו במסכת יומא:

"בזמן שאדם קורא ושונה, ומשאו ומתנו בשוק נאה, עליו הכתוב אומר: 'ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר'. אבל בזמן שאדם קורא ושונה ואין נאה בשוק, מה בני אדם אומרים עליו: ראיתם פלוני בן פלוני שלמד תורה, כמה מקולקלים וכמה מכוערים מעשיו. עליו הכתוב אומר: 'באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו', ונמצא שם שמים מתחלל".

והטעם על כל זה שאמרו שמאחר שאנו מתדמים לו במעשינו הנה קדושת השם וחילולו תלוי במעשינו.

ואחר שהודענוך זה, דע שבהיות חומר האדם וטבעו סיבת היותו רע או טוב מצד תכונת המזג, כפי הטיפה שנתהווה ממנה, ונמצא חיבור האדם סיבת קדושת ה' או חילולו כפי הבנים שהוליד, ועל זה ציווה אותנו והזהירנו לקדש עצמנו בשעת תשמיש, כאשר באה הקבלה בפסוק: "והזרתם את בני ישראל מטומאתם". מפני שזאת היא הסיבה להוליד צדיקים מקדשים שם שמים, או רשעים מחללים שם שמים.

ואחר שהדבר כן, תצטרך לדעת מה שאמרו חז"ל שצריך האדם לקדש עצמו בשעת תשמיש. ולמה היא הקדושה הזאת, כי היא נחלקת לחמשה דרכים:

[חמשת חלקי הקדושה]

הדרך הראשון, במהות חיבור האדם.

הדרך השני, בזמן החיבור.

הדרך השלישי, בזמן הראוי לחיבור.

הדרך הרביעי, בכיוון החיבור.

הדרך החמישי, באיכות החיבור.

והנני נכנס לבאר כל אחד מאלה הדברים בעניין שיספיק אל כוונתך, ואביא כל אחד מהם בפרק מיוחד.

פרק ב: בדרך הראשון - במהות החיבור

החיבור הוא קדוש ונקי, כשהיה הדבר כפי מה שראוי, ובזמן הראוי, ובדעת הראויה. וכל אדם שיאמר כי בחיבור יש גנאי וכיעור, חלילה וחס, שהחיבור הראוי נקרא ידיעה. ולא לחינם נקרא ידיעה, כאומר: "יודע אלקנה את חנה אשתו".
 וזהו הסוד: כי טיפת הזרע כשתהיה נמשכת בקדושה ובטהרה, מושכת הדעת והבינה אשר במוח. וידוע שאלו לא יהיה הדבר קדושה גדולה, לא יהיו קורין לחיבור ידיעה.

[נגד אריסטו ורמב"ם המדברים בגנות החיבור]

שאין הדבר כאשר חשב הרב המורה ז"ל במורה הנבוכים, בהיותו משבח לאריסטו על מה שאמר כי **חוש המשוש הוא חרפה לנו**. חלילה, אין הדבר כמו שאמר היווני, לפי שמזה היווני יש שמץ מינות שאינו מורגש, שאלו היה מאמין שהעולם מחודש בדעה, לא היה אומר זה היווני הבליעל.

אבל כת בעלי התורה מאמינים שהשם יתברך ברא הכל כפי מה שגזרה חכמתו, ולא ברא דבר שיהיה בו גנאי ולא כיעור. שאם נאמר כי החיבור דבר של גנאי הוא, הנה כלי המשגל הם כלי הגנות, והרי השם יתעלה הוא שבראם, כמו שנאמר: "הוא עשך ויכוננך", ואמר ז"ל במסכת חולין "מלמד שעשה הקדוש ברוך הוא כונניות באדם". ובמדרש קהלת אמר על פסוק "את אשר כבר עשוהו" - מלמד שהוא ובית דינו נמנו על כל אבר ואבר שךך הוא והשיבו על כנו". ואם כלי המשגל הם דבר גנאי, היאך ברא השם ית' דבר שיש בו מום או חסרון או גנות, א"כ נמצא שאין פעולותיו תמימות, והרי אדון הנביאים מכריז: "הצור תמים פעלו". ואומר: "וירא אלוהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד".

אבל העניין הוא כמו שהשם ית' הוא טהור עיניים מראות ברע, אין לפניו עניין קלקול ולא גנאי ולא כיעור, ולא ברא איש ואשה לבטלה, וברא כל אבר ואבר שבהם והכינם על מתכונתם, ולא ברא דבר גנאי. והעדות הברורה מה שאמר במעשה בראשית: "ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו", וכל זה קודם שחטאו, לפי שהיו עסוקים במושכלות וכל כוונתם לשמים, ולא היו כלי המשגל בעיניהם אלא כעיניים וידיים וכשאר אברי הגוף.

אמנם כשנטו אחר התאוות הגופניות ולא נתכונו לשם שמים, אמר עליהם "כי ערומים", ובאור זה כי כאשר הידיים בעת שכותבות ס"ת הם מכובדות ומשובחות ונשגבות, ואם עושות נבלות מהנבלויות הם מגונות ומכוערות, כך היו כלי המשגל לאדם ולאשתו קודם שחטאו. וכמו שיש בכל אבר ואבר מהאברים מהלל ושבח בעשותו הטוב, וגנאי וכיעור בעשותו הרע, כך אירע לאדם ולחיה בכלי המשגל.

א"כ בדרך זה נמצא שהשם ית' תמים פועלו וכל דרכיו משפט וטהרה ונקיות, ונמצא שכל הכיעור הוא מצד פעולת האדם. ועל זה אמר שלמה ע"ה "לבד ראה זה מצאתי אשר עשה האלוהים את האדם ישר", כלומר אין בכל אברי האדם מצד הבריאה דבר גנאי או קלקול, כי הכל בחכמה עליונה דבר טוב ומתוקן, אבל האדם בהיות חוטא מביא הכיעור בדברים שאין בהם כיעור מתחלה. והבן זה מאוד.

[סוד הכרובים]

והנה סוד ידיעת מה שאנו אומרים לך הוא שבהיות האדם כלול בסוד החכמה התבונה והדעת, כי האדם הוא החכמה, והאשה סוד התבונה, והחיבור הטהור הוא סוד הדעת, וזה סוד איש ואשה בסוד דרכי הקבלה הפנימית. וא"כ הנה החיבור הוא עניין עילוי גדול כשהוא כפי הראוי. והסוד הגדול הזה סוד גדול בכרובים שהיו מעורים זה בזה בדמיון זכר ונקבה. ואילו היה הדבר גנאי לא היה מצווה ריבוננו של עולם לעשות ככה ולשום אותם במקום היותר קדוש וטהור שבכל הישוב. אלא שהוא על סוד עמוק מאוד. ושמור הסוד הזה ואל תגלהו לשום אדם אלא אם כן הוא הגון וראוי לו.

כי מכאן תראה סוד עשוי לחיבור הראוי בעניין שלמה שכתוב: "כמער איש וליות" - כאיש המעורה בליות שלו. ועל זה אמר דוד המלך ע"ה: "חרפה שברה לבי ואנושה": כשהרגישו עמונים ואמרו ראו אלוהיהם של אלו, כמה הם חירפו וגידפו בעניין הכרובים. ואם תבין הכרובים והקול נשמע מביניהם, תדע מה שאמרו ז"ל:

בשעה שאדם מתחבר עם אשתו בקדושה - שכינה שרויה ביניהם.

והסוד: איש ואשה נתחממו - שכינה מסתלקת מביניהם, ונשארו אש. והבן זה, כי גילתי לך הסוד.

ואל זה נתכוונו באומרם ז"ל "שלושה שותפים הם באדם: איש ואשה, ועליהם הקב"ה". ואמרו בגמרא קידושין, "מכבד את אביו ואמו, הקדוש ברוך הוא אומר: מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני". ואם היה הדבר גנאי, היאך היו כוללים את השי"ת בדבר שהוא גנאי.

והנה השי"ת אמר לאברהם בעניין מולדת יצחק: "וברכתי אותה וגם נתתי ממנה לך בן", ובעניין רבקה אומר: "ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו", ובעניין רחל אמר: "ויפתח את רחמה", ובעניין חנה: "וידע אלקנה את חנה אשתו ויזכרה ה'". ואמר בכלל: "לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימך אמלא". ואמרו רבותינו במסכת חגיגה: "שלש מפתחות ביד הקב"ה... מפתח של חיה שנאמר: ויפתח את רחמה" וגו'. ואלו היה בדבר גנאי, מה לו להקב"ה לעשותו ע"י עצמו ולא ע"י שליח.

וכבר אמרו בעניין 'ויט אליה אל הדרך' - "ביקש יהודה לעבור, רמז הקדוש ברוך הוא למלאך הממונה על התאוה". להודיע שכוונת הקב"ה וחפצו היה בחיבור זה. ולפי כך נולדו שניהם תאומים שניהם צדיקים שניהם טהורים, ודוגמת שמש וירח, פרץ וזרח.

והבן כי בצורת סדרי עולם יבראו בכללם ובפרטם. ובעניין רות נאמר: "ויתן ה' לה היריון ותלד בן". ואלו היה הדבר גנאי, הרי כבר נאמר: "והבט אל עמל לא אוכל". וכתוב: "טהור עיניים מראות ברע".

וא"כ נמצאו דברי היוני הבלים, בטלים מצד אחד. והוא כשיהיה החיבור לשם שמים, אין טהור ונקי למעלה ממנו.

[החיבור – סוד בנין העולם וישותו]

ועל זה נאמר בחיבור הצדיקים: "בטרם אצרך בבטן ידעתיך", הנה ייחס צורת הצדיק אל הבורא ית' כאילו הוא מצייר טיפת הזרע הנמשכת מן הצדיק. יאמר "בטרם אצרך בבטן", אבל ברשע הפריץ שאותה הטיפה כולה טמאה, אין לשם ית' חלק בה, ואמר עליו: "זורו רשעים מרחם". והבן זה, שהם זרים ונכרים ואינם חלק השם ית', והנה כל הדברים שאמרנו הם סוד מערכת עולם ובניינו, ודוגמת זכרים ונקבות בסוד משפיע ומקבל השפע.

והנה חיבור האדם אל אשתו כראוי, בדמיון שמים וארץ, ואמר: "כה אמר ה' צבאות נוטה שמים ויוסד ארץ ויוצר רוח אדם בקרבנו", ואומר: "ואגודתו על ארץ יסדה", הוא והם אגודה אחת לבריאת אדם זה, והוא סוד "נעשה אדם בצלמנו". כלומר גם אני שותף בבריאת האדם, והשותפות הזה, האב והאם משכן כל סדר הגוף והשם ית' זורק בו נשמה, כאומר: "ויפח באפיו נשמת חיים", ואמר: "וישוב העפר על הארץ והרוח תשוב אל האלוהים אשר נתנה". ואתם בעלי עיניים, ראו אם יש גנות בדבר שהשם ית' שותף בו.

אם כן חיבור האדם לאשתו כשהוא כראוי שהוא סוד בנין העולם וישותו, כי האדם נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית. והנה סוד זה שאמרנו בזמן שהאדם מתחבר לאשתו בקדושה ובטהרה, שכינה ביניהם בסוד איש ואשה, וזהו פטר כל רחם. ומה שאמר: "נתחממו שכינה מסתלקת מביניהם" - בסוד **אש** והוא סוד "זורו רשעים מרחם". והבן זה מאד.

ואחר שעוררנוך על סוד מהות הדרך האחד מן החיבור, אודיעך הדרך השני והוא הפך הראשון.

כי בזמן שאין אדם מתכוון לשם שמים, אותו הזרע הנמשך היא טיפה סרוחה, אין לשם ית' חלק בה, ונקרא משחית דרכו על הארץ, והנה כלה לבהלה, ונוטע אשרה ומפטם עגל לע"ז, בהיותו מזריע זרע מקולקל וטיפה שלא נזרקה בה נשמה רק סלון ממאיר שאין לשם ית' חלק בה, ועליו נאמר: זורו רשעים מרחם כאשר אמרנו. והנה ציוה השם ית' בתורה ואמר עכ"ז: והייתם קדושים כי קדוש אני. ועוד אבאר זה בפרקים הבאים.

פרק ג: הדרך השני - בזמן החיבור

השם יתברך אמר בתורה: "שארה וכסותה ועונתה לא יגרע". העונה האמורה בתורה נתפרשה בתלמוד מפני שהעונות משתנות כפי כל בני אדם. ועכשיו נניח לדבר בעונות שאר בני אדם ונדבר בעונת תלמידי חכמים הראוי, שהיא מערב שבת לערב שבת.

[עונת תלמידי חכמים]

ידוע כי זרע האדם הוא חיי הגוף ומאור זהרו שהוא הדם הנבחר והנקי אשר בגוף, שאילו לא היה כן לא הייתה צורת אדם בו. והנה הזרע הוא מחלק הגוף ויש לו חלק מכל אבר ואבר, שידוע הוא כי לא יולד עין מאוזן ולא אוזן מעין, רק כל אבר נמשך מטבע אחר כמוהו, שלא יולד מזרע החיטים פולים ולא עדשים ולא מזרע אדם חמור או שה או שור.

אם כן, כל אבר ואבר וכל צורה וצורה יש לו טבע מיוחד וכוח ידוע שממנו הוא נולד. דאין לחוש לסומא שיוליד פקח, כי כוח האבר מצוי באיבר הכלול בגוף. וא"כ שהזרע הוא חלק מכל אבר ואבר מאברי האדם, אין שום אדם ראוי להיות מצוי אצל אשתו תמיד כתרנגול, כי אז יהיה כוחו תש ונלאה ומאור עיניו מתמעט וכל חלקי איבריו הולכים ודלים. אבל בהיות החיבור בעונה הידועה שהיא מלילי שבת ללילי שבת, שהוא סוד חזרת הגלגלים פנים ואחור בשבעת ימי השבוע, אז יוכל להשפיע כוחו בזולתו, והוא לא יחסר דבר שיהיה נחלש ממנו חולשה נראית, לפי שכבר קבל כוח שיוכל להשפיע ממנו. ולפיכך אמר הכתוב: "אשר פריו יתן בעתו", והיינו מלילי שבת ללילי שבת, וסמיך ליה "ועלהו לא יבול", כלומר לא הביא לו חולשה על זה, וסמיך ליה "וכל אשר יעשה יצליח", כלומר אז החיבור לשם שמים ויבוא לידי הצלחה.

וטעם היותו מליל שבת לליל שבת, לפי שהשבת הוא יסוד עולם והוא חכמת עולם הנפשות מטעם שבת לה'. והכוונה בעונת תלמידי חכמים בליל שבת, להיות כוונתם לנפש השכלית, דהיינו צורה הראויה לעבודת השם יתעלה, בעלת נשמה שכלית עליונה טהורה. כאמרו: "וביום השביעי שבת וינפש". הנה הייתה הכוונה לזה בעונת תלמידי חכמים.

והבן זה מאוד, שלא שמו עונתם בעונות ימים הגופניים, דהיינו ששת ימי המעשה, כי אם ביום שכולו שבת והוא עולם הנפשות. והבן ויטב לך.

[זמן החיבור]

ואחר אשר עוררנוך על זה, נחזור למה שהייתה כוונתנו לבארו, ונאמר כי זמן החיבור נחלק לשלשה חלקים:

החלק האחד, זמן עונה בימים.

החלק השני, זמן עונה מצד המזון.

החלק השלישי, זמן עונה מצד השעות.

אמנם החלק הראשון כבר מבואר בפרק זה.

והחלק השני שהוא העונה מצד המזון

מה שתצטרך לדעת שהמזון שאדם ניזון צריך הוא להיות עובר שלשה מיני מטחן ומדרגה הרביעית הוא נהפך לזרע או לדם לבן מפרנס את הגוף. ואם ישמש האדם מיטתו סמוך לאכילה, הנה באותו זמן טבע הגוף רותח והדם עכור ומעורב ואינו זך וצלול, והנה אותה הטיפה הנמשכת ממנו עכורה מלוכלכת, סרוחה ומטונפת, אינה צלולה ולא נקיה ולא טהורה ולא זכה. ואם כן נמצא הוולד הנוצר מאותה טיפה מיוסד מיוסד עכור ומטונף, ועליו נאמר "הרה עמל וילד שקר". ועל זה נאמר "זורו רשעים מרחם". מפני שטבע מזג הטיפה מחייב להיות הנוצר ממנה משוקץ ומטונף.

לכן צריך האדם לכוון שעת החיבור שתהיה בשעה שנפשו מיושבת עליו, וישקיטו טבעי הגוף מרתיחת המזון שאכל, ונזדכך הדם וירדו השמרים למקומם הטבעי, ויסודות גוף האדם יהיו מסודרים על סדר נכון שווה, הוא סמוך לחצי הלילה האחרון.

[בין צפון לדרום]

ועל זה אמרו חז"ל במסכת ברכות תניא ר' בנימין אומר: על שני דברים הייתי מצטער כל ימי, על מיטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום, דאמר ר' יצחק כל הנותן מיטתו בין צפון לדרום הויין לו בנים זכרים, שנאמר: וצפונך תמלא בטנם, ישבעו בנים והניחו יתרם לעולליהם. רב נחמן בר יצחק אמר: אף אשתו אינה מפלת נפלים, כתיב הכא "תמלא בטנם ישבעו בנים" וכתוב התם "וימלאו ימיה ללדת" וגו'.

וצריך אני לעוררך על הגדה זו. ידוע שאין פתי ולא סכל בעולם שיחשוב שמפני נתינת המטה בין צפון לדרום זוכה אדם להיות לו בנים זכרים, ולא תהיה אשתו מפלת נפלים, וכל שכן

שיאמרו זאת ההגדה עמודי עולם אנשים חכמים ונבונים וידועים באלה הדברים והם אמת. אלא שדברו הדברים האלה ברמזים כמנהגם הטוב בכל מקום.

והנני מבאר לך העניין:

ידוע כי הקור החזק הוא לפאת צפון, והחום הגדול לפאת דרום. וחכמי האמת יודעים שהקרבה אל הקצוות אינו מן הטוב והישר, אבל מידותיו הטובות והישרות הם מן הבינוניות והנבחרות. ועל זה אמר שלמה ע"ה: "אל תהי צדיק הרבה". ולפי שצפון ודרום הם שני קצוות לקור ולחום והם כשתי התכליות, הסתירו חז"ל ורמזום בהם, ואמרו שהמשמש מיטתו בהיות מזג גופו בינוני ממוצע בין החום ובין הקור, אז יוכלו טבעיו לנוח ולא יזריע מהם בטינוף, אבל יוכל לבעול במתון, ואז האשה מקדמת להזריע תחילה, ונמצא זרע האשה בדמות החומר, וכשיבוא אחר כך זרע האיש נמצא בדמיון המצייר שמצייר צורה בחומר, והוא סוד "אשה כי תזריע וילדה זכר", וזה שאמרו חז"ל: בשכר שהצדיקים משהין עצמם על בטן האשה הויין להו בנים זכרים. וזה נמצא באומרו "הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן". א"כ בהיותך מבין זה, תבין סוד היות מיטתו נתונה בין צפון לדרום. ונמצא זה בשעת חצי הלילה, שכבר שקט הגוף מרתיחת המזון והוא זך ונקי.

ומה שאמרו חז"ל בין צפון לדרום, רצה לומר בין החום והקור. ידוע שכל מי שנולד מטיפה קרה יהיה לעולם פתי וסכל וכמו משוגע. מי שנולד מטיפה חמה יהיה בעל חמה וכעסן וקל, אבל הנולד מטיפה ממוצעת בין החום והקור, יהיה לעולם חכם מיושב בדעתו ויקר רוח איש תבונה, ויהיה במידותיו ובדעותיו מעורב עם הבריות. ועל זה נאמר: "ונתת לאמתך זרע אנשים".

ומה שדרשו חז"ל במסכת ברכות לא אוכם ולא חוור, לא חכם ולא טיפש, ולא ארוך ולא קצר, כי כל אלו המידות אינן שוות באדם בהיות מיזוג בין חום וקור.

ומה שאמרו חז"ל אין אשתו מפלת נפלים, יש בדבר עיקר גמור. והנני פותח לך שער אורה. כבר ידעת מה שאמרו חז"ל במסכת יומא בעניין הוה עובדא באשה שהריחה ביוה"כ, ולחשו לה ולא לחישה. דע שזה נוטה לפאת דרום, קרי עליה: זורו רשעים מרחם, וידוע כי סיבת המפלת נפלים הוא בהתעורר הרחם לאחת מן הקצוות, אם לערבות אם לתאוה מפלת אם לחום אם לקור. כי בהיות הרחם ממוצע לעולם לא תפיל, כאשר בהיות הפלס בעניין מעוקל - יטו המאזניים לאחד הצדדים. אם כן נמצא זו דלחישו לה ולא לחישה, שנוטה מן הקצה האמצעי, והוא קרוב להיות נפל אם לא יאכילוה, מפני שהריחה מדבר אסור. ואם תאמר הנה גם את הצדיק. דע, אילו הוא צדיק, אף על פי שהריחה חוזרת לפלס האמצעי. אבל אם הוא רשע שהריחה, לא חזרה לפלס האמצעי. אמנם נטתה לקצה הבהמית שבה, ולא יכלה להתאפק בקצה האמצעי.

וא"כ הבן והתבונן בזמן שראוי לו לאדם לשמש מיטתו ויהיה זוכה לבנים ראויים להוראה. והנה כללנו בפרק זה כמה דברים והם סימנים לעונות מצד הימים ומצד המזון ומצד השעות.

פרק ד: הדרך השלישי - במזון הראוי

[אכילת בשר בעלי חיים]

מזג המזון על כל דבר, כן יהיה הגוף הניזון. ובדרך המחקר נודע שהחיה שהמזון נמשך ממנה מאכלה חרדל. והנה השם ית' כל דרכיו משפט, ציוה לשחוט בהמות למאכל בני אדם. ומה לנו לזה, הלא טוב לנו להיותנו ניזונים במיני פירות ומגדים, ומה לו להפקיר בהמות וחיות ולצערן צער גדול?

דע כי אלו הם מוסדות עולם מהשם ית' מטיב לכל בריה, והוא מרחם על כל בריותיו, ולזה נאמר: טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. הודיע בפסוק זה כי שחיטת בעלי חיים ואכילתן על ידי בני אדם, לטובת בעלי חיים עצמם, ולחמלה עליהם ולרחמים.

[הקדמה: סדר העיכול]

הנה זה עניין ידוע הוא, שכל מזון בא באצטומכא, ומן האצטומכא יורד למעיים העליונים למטה מן האצטומכא, ומאותם המעיים הכבד מוצץ הטוב והנבחר ממנו והשמן והדק והנקי שבאותו מזון, והשאר דוחק אותו למעיים התחתונים ויוצא דרך הרעי. ואותו הדבר שכבר מצץ, הכבד חוזר ומבשלו ומחזירו דם, והלב משלחו לכל האברים. וכשמגיע הדם לכל האברים, חוזר בכל אבר ממין האבר בבישול שלישי, וחוזר בבשר - בשר, ובשומן - שומן, ובעצמות - עצמות, ובגידים - גידים, כי ממנו הגוף ניזון.

ואם כן נמצאת בהמה שנשחטה למאכל האדם, כי לטובה היה, שעלתה ממדרגת גוף הבהמה למדרגת גוף האדם. וזהו דרך כלל מורכב מארבע יסודות מהעולם התחתון, שהם מקורות וצמחים ובעלי חיים שאינם מדברים, והמדברים. המקורות והצמחים ניזונים מהיסודות; ובעלי החיים ניזונים מן היסודות ומן הצמחים; והחי המדבר, משתמש בחיים שאינם מדברים וצמחים והמקורות והיסודות. וכן הדבר הולך מעלה מעלה, עד שהגלגל חוזר פנים ואחור. ועל זה אמר" טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו", לרמוז כי היסודות עולים למעלה גדולה מהם, והם המקורות. והמקורות עולים למעלה גדולה מהם, והם הצמחים. והצמחים עולים למעלה גדולה מהם, והם בעלי חיים שאינם מדברים ומתנועעים וצומחים והם מורכבים מארבע יסודות. והבעלי חיים שאינם מדברים, עולים למעלה גדולה מהם והם החיים המדברים, שיש בהם דיבור וכוח תנועה וכוח צמיחה והרכבה מארבע יסודות. ואם כן נמצאו הדברים כולם נעשו למזון זולתם, לעלות למעלה גדולה על מדרגתם.

ואחר הקדמה הזאת, דע שבהיות הדם מזון לגוף ונהפך לגוף, והדם הוא כפי טבע המזון שנעשה ממנו, ואם המזון עב ועכור יהיה הדם עב ועכור, ואם המזון הוא זך ונקי וטהור, יהיה הדם זך ונקי וטהור כמוהו. ולפיכך הבדילנו ה' יתברך בתורתו הקדושה מכמה מאכלות אסורות שאסרם עלינו, קצתם שמטמטמים את הלב כחלב ודם, וקצת שמעיזים הפנים כחיות ועופות וכבהמות הדורסים, וקצתם ששוברים החכמה והתבונה, כארנבת והשפן והחזיר ורמשים, וקצתן שמולידים כמה מיני חוליים רעים קשים, כשרץ הארץ והמים בכלל. סוף דבר על כולם אמר הכתוב: "אל תשקצו את נפשותיכם". א"כ הרי הודיע שכל אלה הדברים נתעבים ונמאסים, מולידים דם רע מוכן למיני פורעניות.

[השפעת המזון על הזרע]

אם כן כשאמרו צריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש, הנה שגם המזון תלוי בקדושה זו, כי ראוי לאדם לאכול מאכלים ומזונות הגונים והממוצעים בין החום והקור, והם דברים המולידים דם נקי וזך וטהור, ואחר שאותו הדם עתיד להיות נהפך לטיפת הזרע והוא עתיד להיות יסוד ובנין להיוולד הנולד מאותו חיבור, שאם יהיה המזון רע ועב ועכור, תהיה הטיפה ג"כ עבה ומטונפת ועכורה. ואם כן נמצא שהמזון הנלקח טרם החיבור הוא סיבה להיות חכם או פתי או צדיק או רשע.

והנני מוסר בידך מפתח גדול.

דע, כי בהיות הדבר כמו שאנו אומרים, סמך הקב"ה בתורה פרשת אשה כי תזריע אל המאכלות האסורות, ואמר: "להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל", וסמך לה "אשה כי תזריע וילדה זכר", וסמך לה מצד אחר פרשת נגעים.

ואלו השלוש פרשיות לסודות נפלאים. ונתן פרשת "אשה כי תזריע" באמצע, להודיע שאם יבדיל אדם עצמו מהמאכלים הרעים, הויין לו זכרים הגונים קדושים וטהורים. ואם לאו, הרי נגעים גדולים וקשים מתחדשים עליהם מצד טיפת הזרע שהייתה מאותן המאכלים האסורים. ולכך נסמכו לפרשת אשה כי תזריע, להודיע שצריך אדם לקדש עצמו גם במאכלים הגונים סמוך לתשמיש, כדי שיהיה הזרע נקי וטהור, ויכוון בין צפון לדרום כמו שביארתי.

והנה כבר הודעתך כי כפי המזון יהיה הדם הנולד ממנו, וכפי הדם יהיה הזרע, וכפי הזרע יהיה הוולד. ועוד אומר לך שאע"פ כן מהמזון הטוב אין צריך לקחת ממנו כדי מילוי הגוף, אלא דבר בינוני שיוכל הטבע לטחון אותו וימהר להתהפך דם נקי. כי בהיותו רב המזון אינו נטחן באצטומכא יפה, ויהיה חוזר רע ומטונף, יותר מן המעט אם יהיה מן הדברים העכורים הרעים. לפיכך ראוי להישמר בשיעור המזון, כמו שיזהר הגוף באיכות המזון.

ושמור עיקר זה שהוא מדברי המזון.

פרק ה: בדרך הרביעי - בכוונת החיבור

צריך אתה לדעת סוד גדול שאמרו חז"ל, סוד: הרהורי עבירה קשים מעבירה. והנני מאיר עיניך בדברים שהם כבשוננו של עולם, והם נסתרים בכמה עניינים פנימיים.

[השפעת הדמיון על הנוול]

דע, שהשם ית' הוא אל דעות והתקין פעולותיו בחכמה תמימה. ונתן כל טבע וטבע מטבעי העולם כוח מיוחד פועל הדבר הנתון לו למשמרת בלי ספק. ולא נודע זה רק בדרך ניסיון. והנה נתן כוח בדמיון האדם להוליד כיצא בדבר שהוא מדמה. ודבר זה נדעהו גם מצד השכל.

והנה כשהאדם מתחבר לאשתו, אם דמיונו ומחשבתו עסוקים בדבר חכמה ובינה ומידות טובות והגונות, יהיה לו בדמיונו כוח לצייר הצורה בטיפת הזרע, כפי שיהיה מדמה בשעת החיבור בלי ספק. וזהו סוד "ויקח לו יעקב מקל לבנה" וגו' ואומר: "ויחמו הצאן אל המקלות" וגו'.

וחז"ל עוררו על זה במסכת ברכות: רבי יוחנן הוה ואזיל ויטיב שערי טבילה, אמר: כי סלקין ואתיין בנות ישראל מנה, לסתכלן בי כי היכא דליהוו להו בן דשפירן כוותי. התבונן על המראה הגדולה הזאת, שהחסיד הזה הודיע, כי בהיות האשה מחשבת ביופיו בעלותה מן הטבילה, ואח"כ מתחברת עם בעלה, זאת המחשבה אשר בדמיונה מצייר צורת הוולד ומידותיו כאשר ביארנו.

ואחר שהדבר כן, הנה הרהור גורם לוולד להיות צדיק או רשע, כאשר יהיה הדמיון טרם כל זה. אם כן צריך אדם לנקות מחשבתו והרהוריו ולזכותה בשעת התשמיש, ולא יהיה חושב בדבר עבירה כי אם בדברים קדושים, ויחשוב בצדיקים קדושים אנשי מדע וחכמה. וכן יש לו ליישב דעת האשה ולשמחה בדברים המשמחים, כדי שתהיה גם היא מסכמת עמו לצייר ציורים יפים ומחשבות טהורות, ויהיו שניהם אחדים במצווה זאת.

[דוגמאות]

ואל תתמה על זה, כי אפילו חכמי המחקר יודו בזה כי הוא אמת, וכבר הביאו מעשה ממטרוניתא שילדה בן שחור, והייתה היא והמלך לבנים יפים. וחשב המלך להרגה עד שבא חכם אחד ואמר, שמא הרהרה בשעת תשמיש באדם שחור. ובדקו ומצאו צורות שחורות

בכותל במשכיות אותו החדר ששמשה בו. וגם היא אמרה כי הייתה מסתכלת באותן הצורות בשעת תשמיש ומהרהרת בהן. וזהו כעניין המקלות ממש.

ואל תתמה שדבר גדול מזה נודע בטבע, שאדם שנשכו כלב שוטה, וחלה חולי ידוע לאותה הנשיכה, הנה מתוך אותו הדמיון שהוא מדמה ברעיוניו לא יוכלו להקריב לפניו מים, שמיד ידמה לו שיראה בהם כלבים קטנים רעים שוטים. וגם בשתן שלו יראו כלבים קטנים עד מאוד, ואם יסננו אותו השתן במסננת, לא ימצאו בו שום דבר. אבל אם יתנו המים בכלי זכוכית ושהה שם שעה אחת, יראו שם גורי הכלבים, מפני רובי ההרהורים והתמהון אשר בלבו מצויירם.

והבן זה עד מאוד, וראה עד היכן הגיע כוח ההרהור בשעת תשמיש.

סוף דבר מחשבה טובה בשעת התשמיש או בהפך ההרהור באותה שעה תבוא לפועל, כמאמרם ז"ל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.

וצריך לעורר על יסוד גדול בתורה ובדברי חז"ל, על פסוק "מושיב יחידים ביתה", (דרך ארץ זוטא פרק י') אמר:

כל הנושא אשה לשם יופי, חודש נכנס וחודש יוצא וחרב אוכלתו, שנאמר "בה' בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם חודש את חלקיהם".

והטעם כי החיבור אינו לשם שמים, וג"כ ההרהור אינו זך וטהור, אבל הוא מהרהר בתאוות הגוף, ואין לשם ית' חלק בו. נתחממו - שכינה מסתלקת מביניהם נמצאו **אש אש** ואין **יה** שרוי ביניהם.

לכך נסמכה פרשת סורר ומורה ופרשת תלוי לפרשת יפת תואר, שלא יצא ממנה בן צדיק, ודע כי לא לחינם אירע לדוד עניין אמנון ואבשלום, כי שניהם היו בני יפת תואר. והיוצא מאותו השורש הולידו כיוצא באותם ענפים.

[איך המחשבה פועלת הצורה]

ועתה אמסור לך עיקר גדול וסוד חשוב בעניין היאך המחשבה פועלת הצורה בעניין שהיא נתקלקלה.

הנה חז"ל אמרו הרהורי עבירה קשים מעבירה, ואמרו: מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, חוץ מע"ז שנאמר: למען תפוש את בית ישראל בלבם. והנני מאיר עיניך בדברים שתומים באו בתלמוד.

אמרו ז"ל שהיה בן עזאי יושב ושונה והייתה האש מלהטת סביביו, ורבי אלעזר יושב ודורש וקרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה רבנו ע"ה. ותצטרך לדעת כי כל אלו הדברים כוונה אחת להם, והנני אבאר לך עניין זה.

דע כי מעין המים, בהיותו נמשך ממקום גבוה למקום נמוך, יש כוח להעלות אותם המים אל מקום גבוה כנגד שיצא ממנו. וכן ידוע לבעלי קבלה, שמחשבת האדם הייתה ממקום הנפש השכלית הנמשכת מן העליונים, ויש כוח במחשבה להתפשט ולהעלות ולהגיע אל המקור, ואז תהיה נדבקת בסוד העליון שנמשכת משם, ובעניין שהוא והיא דבר אחד. וכשהמחשבה חוזרת מלמעלה למטה, יעשה הכל כדמיון קו אחד, ואותו האור העליון נמשך למטה, וכוח המחשבה שמושכת אותו למטה מושכת השכינה, ואז האור הבהיר נמשך ומתפשט באותו המקום שבעל המחשבה יושב שם. וכך היו חסידים הראשונים מדבקים הדברים ומתוספים ומתברכים כפי כוח המחשבה. וזהו כד הקמח וצפחת המים של אליהו ואסוך שמן של אלישע.

ואחר שהדברים כך, הוצרכו חז"ל לומר כי בהתחבר האדם עם אשתו ומחשבתו נדבקת בעליונים, הרי אותה המחשבה מושכת אור עליון למטה, והוא שורה על אותה טיפה שהוא מתכוון עליה ומהרהר בה, כעניין אסוך השמן. ונמצא אותה טיפה נקשרת לעולם באור הבהיר. וזהו סוד "בטרם אצרך בבטן ידעתיך", מפני שכבר נקשר האור הבהיר בטיפת אותו הצדיק בעת החיבור. לפי שהמחשבה בה נקשרת בעליונים, והיא מושכת האור הבהיר למטה.

והבן זה עד מאד. ותבין ממנו סוד גדול בעניין אלוהי אברהם אלוהי יצחק ואלוהי יעקב. וכי בשעה שהיו עוסקים במאכל ובמשתה ובמשגל ובשאר עסקי הגוף, והקשו חז"ל ואמרו אם כן, תורה מה תהא עליה, והייתה התשובה כי גם בכל עסקי הגוף כל כוונתם הייתה לשם שמים, ולא הייתה מחשבתם נפרדת מן האור העליון אפילו רגע אחד. ומתוך כך זכה יעקב אבינו ע"ה להוליד שנים עשר שבטים, כי כולם צדיקים גמורים ותמימים אין בהם נפתל ועיקש, וכולם היו ראויים להיות בדמיון סדר עולם נושאי כלי ה', לפי שלא הייתה מחשבתו נפרדת מן הדיבוק העליון אפילו בשעת החיבור והתשמיש, והבן זה מאד.

ולכן אמר שלמה ע"ה במשליו הנמרצים, "בכל דרכיך דעהו", ואמרו ז"ל, בכל דרכיך דעהו - אפילו לכל צרכי הגוף קטן וגדול. ומה שאמרו **דעהו**, כבר ידעת לשון ידיעה מה היא, שהיא חיבור הנפש השכלית ודיבוקה באור העליון. כן הוא חיבור האדם עם האשה, כמו דיבוק הנפש בעולם השפל, והשכל שנקרא ידיעה. וכבר ידעת שלא נקרא האדם יודע דבר פלוני עד שנדבק המשכיל במושכל, והבן זה מאד.

אם כן התבונן סוד אמרו "בכל דרכיך דעהו" וסמך ליה "והוא יישר אורחותיך". כי האור העליון יהיה נדבק במעשיו ויהיו כולם בסדר אחר נכון וקיים. וזה מאמר חז"ל בכל מעשיך יהיו לשם שמים.

ואחר שהודענוך זה, התבונן וראה בהיות הרהורי עבירה קשים מעבירה, כי בהיות אדם חושב בדרכי רשע וטנפה, ונפשו מחשבתו בטינופה בעליונים, והרי נפשו מחויבת לשמים, שהרי הוא טימא אותה. אבל אם עשה עבירה למטה, לא נגע אל השמים משפטה, ואז יקל מעליה ענשה יותר מן ההרהור הרע, שהוא נדבק בעליונים והוא קרוב לקצץ בנטיעות. ומכאן תבין סוד המהרהר בעבירה בעת התשמיש, שאותה המחשבה המטונפת חלה על הטיפה ומיסדת ממנה יסוד רשע ועול וטינוף. ונקראים זרים, ועל זה נאמר זורו רשעים מרחם. והבן אם בעל נפש אתה. והנה מן המפתח הזה שמסרנו בידך תוכל להבין מעשה אותו חסיד שהיה יושב בשערי טבילה.

[כל דבר שהחסידיים מדבקים מחשבתם בו – מתקיים]

ואחר שאנו מתעסקים בעניין המחשבה, נודיע לך עניין אף על פי שאינה מכוונת הספר הזה עם כל זה הוא מועיל לזה העניין. דע כי בהיות החסידיים מדבקים מחשבתם בעליונים, כל דבר שהיו מחשבים בו ומתכוונים עליו באותה שעה היה מתקיים, אם טוב ואם רע. וזה שאמרו ז"ל "נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות". ואמרו במסכת תענית, "ההוא דאמר ליה תוב לעפרך", וכן מה שאמרו חז"ל "כל מקום שנתנו חכמים עיניהם, או מיתה או עוני". ומן העניין ההוא סוד התפלה והקרבות, והוא סוד הדבוק בעליונים.

ומן העניין הזה היה בלעם הרשע, הנאמר עליו "את אשר תברך מבורך" וגו'. ולפיכך היה רוצה לעיין את ישראל עיון שלם, כדי שיוכל לדבק מחשבתו בעליונים, וימשוך עליהם מחשבה רעה. ולפיכך אמר: "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו". ולפיכך הוצרך לדקדק "לכה נא אקחך אל מקום אחר", שהרשע היה צריך לעיין במי שכוונתו עליו, לטוב או לרע, והיה מדביק מחשבתו למעלה. והנה רצה למשוך כוח עליון אל מי שהוא מתכוון ומעיין בו. וזהו עניין "מחזה שדי יחזה", כי גלוי מעשים היה צריך.

ולפיכך נתכוון הרשע לעניין מזבחות שבעה ופר ואיל בכל מזבח, כדי להכניס אליו כל הכוחות ולקרובם אל מחשבתו, כדי לקיים חפצו הרע בכל אשר יאווה. ולזה אמר: "ויקחהו שדה צופים", ושהיה הרשע צופה בהם כדי להמשיך עליהם מחשבתו הרעה. אבל השם ית' שהוא יודע ומבין כל המחשבות, ראה שיעור מחשבתו הרעה וקלקולה, לא הניח הדבר לרצונו של בלעם הרשע אלא לרצונו של השם ית'. והבן זה בטוב, ותראה עד היכן יגיע כוח ההרהור והמחשבה, אם לטוב ואם לרע.

ואע"פ שאין זה מכוונת הספר תועיל לך תועלת שלמה, בהיותך יודע שיעור ההרהור עד היכן נוגע, ותדע סוד המחשבה מה היא פועלת בשעת החיבור.

ואחר שעוררנוך על סודות אלו הסתומים והנעלמים די לנו בזה, ונתחיל להעריך סוד הפרק הסמוך לו, כפי הראוי לו בעזרת הבורא.

פרק ו: בדרך חמישי - באיכות החיבור

כבר הודענוך בפרקים אלו הדברים שאתה צריך לידע בעניין החיבור, ויש לנו לכלול אותם עם מה שאנו אומרים בפרק זה, ואתה שימם כחותם על לבך.

["להכניסה בדברים המיישבים את הלב"]

והנני מתחיל ואומר: ידוע כי כל איש חסיד וצנוע, כשהוא מדבר, אינו מדבר אלא בלשון רכה ושפה רפה ונחת רוח, ואינו מדבר גדולות, וכן כשהוא מהלך - בקומה כפופה וראשו נמוך ועיניו למטה, וכן בשאר מנהגיו. והרשע כל דרכיו בהפך. ואתה יש לך לעיין אם עיניים לך לראות, כי מאחר שבדברים שאין בהם גנות אברים אצל בני אדם, מה ראוי להתנהג, כל שכן בדברים שהם גנות אצל כל אדם בחברים שלו, וכל שכן גנות מעשה שראוי להתנהג יותר בכבוד ראש.

ועל כן, כל זמן שאתה מתחבר עם האשה, אל תהי נוהג קלות ראש ודברי שווא, ואל תקל ראשך כנגד האשה, ואל תרבה שיחה בטלה עמה. וכבר ידעת מה שאמרו חז"ל במסכת פסחים, "מגיד לאדם מה שיחו, אפילו שיחה קלה שבן אדם לאשתו בשעת תשמיש עתיד ליתן עליה את הדין". ולפיכך יש לו להכניסה תחילה בדברים שמיישבים את הלב ומיישבים את דעתה ומשמחים אותה, כדי שתקשר דעתך בדעתה וכוונתך בכוונתה. ולומר דברים קצתם מכריחים אותה בחשק וחיבור ואהבה ורצון ועגבים, וקצתם מושכים אותה ליראת שמים וחסידות ודרך צניעות. ומספר עמה בדברי נשים חסידות וטובות והכשרות, היאך יצאו מהם בנים הגונים וכשרים וטהורים, ראויים לכתר עליון, בעלי תורה ויראה והוראה, ומעשה קמחית שזכתה לז' בנים שכולם שמשו בכהונה גדולה. וראו חז"ל ושאלו במה זכתה לזה? והשיבה, מעולם לא ראו קורות ביתי קלעי שערי. וכל זה הפליגה לישראל בצניעותה וחסידותה ויושר מעשיה.

["מהם אהבים מהם עגבים ומהם יראת שמים"]

ויכניס אותה בדברים אלו, מהם אהבים מהם עגבים, ומהם יראת שמים וצניעות וטוהר מחשבה, ויספר עמה באמצע הלילה או סמוך לשליש האחרון, באומרם ז"ל במסכת ברכות "משמרת שלישית אשה מספרת עם בעלה" וכו'. ולא יבעלנה בעל כורחה, ולא יאנוס אותה, מפני שבאותו החיבור אין השכינה שורה, מפני שכוונתך הפך כוונתה, ואין דעתה מסכמת לדעתך. ואל תריב עמה ואל תכה אותה על עסקי תשמיש, והנה אמרו ז"ל במסכת יומא "מה

ארי דורס ואוכל ואין לו בשת פנים, אף עם הארץ מכה ובוכל ואין לו בשת פנים". אבל הוה מושך לבה בדברי חן ופיתויים ושאר דברים הגונים ומחשבה הגונה כפי שביארת. ואל תהי בוכל אותה והיא ישנה, מפני שאין כוונת שניהם אחת, ואין מחשבתה מסכמת עם מחשבתך. אבל הוי מעורר אותה בדברים כמו שאמרנו. סוף דבר, אחר שתהא אתה בודק בעצמך ותראה שאתה ראוי לתשמיש, עשה שתהיה דעת אשתך מסכמת עם דעתך.

וכשאתה מתחבר עמה, אל תמהר לעורר בה התאוה, כדי שתתיישב דעת האשה, ותכנס עמה דרך אהבה ותתחיל היא להזריע תחילה, כדי שיהיה הזרע שלה כחומר זרע שלך כצורה. כעניין שנאמר: "אשה כי תזריע וילדה זכר". וכבר ידעת מה שאמרנו על אותו חסיד שהיה מגלה טפח ומכסה טפחיים ודומה כמי שכפא שד, כלומר שלא היה מכוון בהנאת תשמיש לבד, אמנם היה התשמיש בעיניו כמי שמתעסק בדבר שאינו מלאכתו, אלא שהוא חוב מוטל עליו לגמרו משום מצות עונה האמורה בתורה. והתבונן ותראה האיך היה החסיד מתכוון כוונה עליונה, והיה מעשהו לשם שמים ולמצווה גמורה.

["אתה מדעתך תבין דרך כוונת ההנהגה"]

וא"כ מכל הדברים שהודענוך בפרקים הקודמים ובזה הפרק, יש לך להקיש כמה דברים שלא זכרנו מן הדברים שזכרנו, והוי כולל כל הדברים כולם. ואתה מדעתך תבין דרך כוונת ההנהגה שאדם ראוי להתנהג בה בשעת תשמיש, יותר על כל צניעות שאתה תהיה צנוע בשאר הנהגתך, במאכל ובמשתה ובדרך ארץ. שכפי הצניעות והנהגה שאתה מתנהג בשעת החיבור, כן תחול הצורה על טיפת הזרע.

וזהו סוד "תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק", כלומר אחר שאמר לו השם ית' "אבל שרה אשתך יולדת לך בן", נתכוון אברהם בשעת החיבור דעת יתרה על כל מידותיו הטובות, בהיותו מדבק מחשבתו בעליונים, ועוד שהיה מכוון להוליד בן שיהיה צדיק גמור כמוהו. וזהו אמרו "יצחק בן אברהם", ואמרו ז"ל "צדיק בן צדיק". שהגיע צדקתו עד שהעיד השם ית' עליו שאין בו מום, לא בפנים ולא בחוץ, שנאמר "והעלהו לעולה". וכבר ידעת שלא היה ראוי שיהיה מום בדבר הקרב על גבי המזבח. והבן זה הטיב. וכבר ידעת כי העולה הייתה קודש קדשים, והיא באה על הרהור הלב ועל חטאת המורגשות, לפיכך צריכה הפשט וניתוח וכליל. וכן ונקרא יצחק עולה תמימה. וכל זה גרם אברהם ע"ה בשעת החיבור שנתכוון לשם שמים ממש.

וכן הדבר נוהג בשאר החסידים אנשי לבב, כי בהתכוונם למצווה והקריבו מחשבתם בעליונים בשעת החיבור, שיולידו בנים ראויים לקדושה ולטהרה ולזהירות. ולפיכך הוצרכה מגילת רות באחרונה לומר "ואלה תולדות פרץ", להודיע כי כאשר היה פרץ צדיק גמור, נתכוון גם הוא להוליד בן צדיק כמוהו, וזהו "וחצרון הוליד את רם" וכן עוד "וישי הוליד את דוד". כולם צדיקים בני צדיקים. כי לא לחינם בחר השם ית' בדוד עבדו למלך על ישראל, כי שלשלת עשרה דורות הם צדיקים גמורים זה למעלה מזה, בדמיון עשרה סדרי עולם בסוד שעור קומה בסוד יו"ד שהכול כלול בה. ולפיכך נקרא דוד הפוך, וקרי עשר מעלות כלולות, כי מפרץ ועד דוד עשר מעלות, צדיק בן צדיק.

ואם תתן מה שכללנו בפרקים אלו. וכשתהיה נוהג בהם כמה שעוררנוך והודיענוך, הנה אני ערב לך להוליד בן צדיק מקדש שם שמים.

והשם ית' יאיר עינינו במאור תורתו, ויורנו להתדבק בו להוליד בן מוכן לעבודתו ויראתו, וכן יה"ר ונאמר ואמן.

כראות אחד השרים, תומת החיבורים אז ישיר אלה השירים.

אגרת הקדש קצרה יריעתך

אמנם רחבה ונסכה למעלה יקרך

גרה שבו ממטיל ברזל יקר שאתו

ודבר מצער בהשכל ממרבה מלים

בבלי דעת על כן יאמרו המשלים

יקר גוף כמותו ומדע איכותו.